

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 6. AVGUST 2026

LETO 36, ŠT. 31

Kakor koli premišlujem, vedno rečem: živeti je lepo

Tanja Žagar v pogovoru
o Porabju, glasbi in
življenju.

/ STRAN 4

Oskrunjenje međugorske Marije

Nepričakovano
se je zgodilo neka,
ka je razburkalo
katoličanske vörnike.

/ STRAN 5

Monoštrska godba na pihala

Eden najstarejših še
delujočih pihalnih
orkestrov na
Madžarskem letos
praznuje 120 let.

/ STRAN 7

OBISK ZUNANJNH MINISTROV SLOVENIJE IN MADŽARSKE V OBČINI HODOŠ

Na obisku pri slovenskem zunanjem ministru Tonetu Kajzerju je bila
madžarska podpredsednica vlade Anita Orban, kjer sta se na Hodošu
srečala s predstavniki Slovencev na Madžarskem.

/ STRAN 2

PREDSTAVNIKI SLOVENCEV NA MADŽARSKEM ZUNANJIMA MINISTROMA SLOVENIJE IN MADŽARSKE IZPOSTAVILI, DA STA ZA OBSTANEK MLADIH POMEMBNA ŠOLSTVO IN GOSPODARSTVO

Slovenski zunanji minister Tone Kajzer in madžarska zunanja ministrica Anita Orbán sta ob koncu delovnega obiska Orbanove v Sloveniji na Hodošu poudarila, da sta pomembna nadaljnja podpora narodnim skupnostim ter krepitev sodelovanja med državama.

VIDA TOŠ

Vospredju pogovorov so bili položaj Slovencev na Madžarskem in Madžarov v Sloveniji, razvoj obmejnega območja ter nadaljnje financiranje skupnih projektov. Minister Kajzer je srečanje označil kot izjemno produktivno in poudaril, da prav obmejni prostor najboljše ponazarja raven sodelovanja med državama. Po njegovih besedah imajo pomembno vlogo skupni skladi, ki omogočajo gospodarske projekte in s tem prispevajo, da ljudje ostajajo v regiji. »Takšni projekti dajejo ton temu, da ljudje ohranjajo svojo identiteto, kulturo in jezik,« je dejal ter dodal, da je treba programe, ki dajejo rezultate, nadaljevati in krepiti. Ministra sta se zavzela tudi za skupno pridobivanje evropskih sredstev. Kajzer je ob tem poudaril, da imata državi skupaj večjo težo: »Najina glasova skupaj štejeta več kot en sam glas.« Tudi madžarska ministrica Orbán je poudarila, da je obmejno območje pomemben most med državama ter da je treba razvijati gospodarstvo, ki ustvarja delovna mesta in ljudem omogoča, da ostanejo doma.

Skupnosti želijo konkretne rešitve

Čeprav so politični poudarki usmerjeni v sodelovanje in razvoj, so predstavniki narodnih skupnosti jasno opozorili na konkretne težave, ki jih je treba reševati. Predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács je izpostavila, da je bilo srečanje pomembno predvsem zato, ker je omogočilo neposreden dialog. Po njenih besedah so predstavniki skupnosti ministra že dan prej v Ljubljani seznanili z odprtimi vprašanji, kar je omogočilo bolj pripravljen in vsebinski pogovor na Hodošu. Ob tem je priznala, da so bile ob menjavah vlad na obeh straneh meje določene skrbi glede prihodnjega odnosa do manjšin, vendar so prvi vtisi po srečanju pozitivni.

»Vzeli so si čas, nas poslušali in dobili smo tudi določene obljube,« je poudarila. Kljub temu pa opozarja, da rešitev ne bo mogoče doseči čez noč. Med ključnimi izzivi je izpostavila infrastrukturo,

Predstavniki slovenske narodne skupnosti na Madžarskem in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji prihajajo na srečanje z zunanjima ministroma obeh držav.

ro, ki pomembno vpliva na kakovost življenja v regiji, ter izobraževanje. Dvojezično šolstvo je po njenih besedah temelj ohranjanja skupnosti, zato je nujno zagotoviti stabilno in dolgoročno financiranje. Posebno pomembno je podaljšanje dolgoročnih pogodb za financiranje šol, saj to omogoča neprekinjen izobraževalni proces. Ob tem je opozorila tudi na pomen gospodarskega razvoja. Programi za spodbujanje gospodarske osnove slovenske narodne skupnosti na Madžarskem so po njenih besedah že prinesli pomembne rezultate, vendar jih je treba nadaljevati. »To je izrednega pomena, saj omogoča razvoj podjetništva, turizma in celotnega okolja,« je dejala.

Po njenem mnenju je prav ustvarjanje razmer za življenje ključno: »Ustvariti moramo okolje, kjer se da živeti.« Le tako bodo mladi ostajali v Porabju in ohranjali skupnost, ki jo sama opisuje kot aktivno, povezano in živo.

jih. Orgle so leta 2007 dopolnile sto let, takrat so jih tudi obnovili, od leta 2010 pa liturgijo spremlja stalni cerkveni pevski zbor.

Skupne težave na obeh straneh meje

Na podobne izzive je opozoril tudi predsednik sveta Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti Dušan Orban in poudaril, da se skupnosti na obeh straneh meje srečujejo s podobnimi težavami. Po njegovih besedah je pomembno, da sta ministra ob koncu obiska izbrala prav Hodoš, saj to simbolno kaže na pomen manjših skupnosti ob meji.

Izpostavil je tudi, da so rezultati sodelovanja že vidni, kar daje dobro osnovo za nadaljnje delo.

Kljub temu pa ostaja ključna težava pomanjkanje naložb.

»Brez investicij ne bomo mogli obstati in naše podeželje bo izumrlo,« je opozoril. Ob tem je poudaril, da si takšnega razvoja ne želi nobena skupnost niti država.

Srečanje na Hodošu je tako pokazalo dvojno sliko: na eni strani pripravljenost držav za sodelovanje in podporo, na drugi pa jasna pričakovanja skupnosti, da se obljube uresničijo tudi v praksi. Prav slednje bo po mnenju sogovornikov odločilno za prihodnost življenja v obmejnem prostoru.

Obisk v Sloveniji sta zunanja ministra Slovenije in Madžarske Tone Kajzer in Anita Orbán sklenila v Mladinskem centru Hodoš.

DUGA DESETLEJTJA SO DELALI ZA PORABSKO SLOVENSKO KULTURO

V našoj prejšnji številki ste leko prešteli, ka so letošnja priznanja Za Porabje leko prejeli rokodelka Iluš Časar Dončec, kulturnik Štefan Gyécsek in zborovodja Tomaž Kuhar. Na Porabskom dnevi smo je malo vöopitali o njini dugi, dugi delovni lejtaj.

-DM- / FOTO: BARNABÁS PESTI

Gospa Iluš Časar Dončec, vi ste se že davnik začnili spravlati z raučnimi meštrijami. Dobro vejmo, ka gnesden z drögov gospauv Iluškov dosta delavnic držita za rauže réditi. Depa če dobro nazajponim, ste vi s kukarčnim lopinjom začnili delati.

»Namé je vsikdar brigala kukarca. Gda so moji mlajši ešče v osnovno šaulo ojdli, sem iz kukarčnoga lopinja napravila enoga moškoga pa eno žensko z vacalejgom. Naši mlajši so tau odnesli v šaulo in tam pokazali, ka je njigva mama napravila. Te je Laci Kovač bijo škonik pa predsednik Drüštva za lepšo ves v Števanovci. Un je moje bábe vido pa me pazuvo na eden program, na sterom so brali pa lüпали kukarce. Dja pa sem nutpokazala, kak sem bábe napravila. Tak se je tau začnilo. Če bi on te namé tau nej proso, bi dja gvüšno nej tak fejt za tejm üšo. Trüdim se, ka bi napravila vsikdar malo kaj nauvoga, malo baukšoga. Vej pa, če oprvim kaj napraviš, tisto je nej tak lejpo. Če pa kaj večkrat narediš, vsikdar baukše pa baukše grata. Drugo paut se mi je že tak prišikalo, ka sem volau dobila.«

Sledik pa ste se že gvüšno brž navčili papérnatne rauže réditi. Gnes nega takšoga programa v Porabji, gde bi vüve, dve Iluški, nej nutpokazali tau lejpo meštrij.

»Moja menjša či je ojdlja v krožek na šauli, šteroga je držala druga Iluška, pa so rédili papérnatne rauže. Domau je prinesla, ka je naredila, pa je namé tisto fejt brigalo. Pitala sem go, kak so delali. Nika maloga je znala pokazati. Gda pa sem oprvim vösprobala tau delo, se mi je moja rauža nej vidla. Te sem rauže na dvaje pobrala pa vidla, kak so vküpsklajene. Te mi je že šlau. Gda je bila kakša delavnica, sem vsikdar üšla, ka me je brigalo. Vsikdar sem gledala, kak delajo, pa sem se te pomali, pomali navčila. Zdaj pa že vtjüper odiva z Iluškov pa držive delavnice.«

Rokodelka Iluš Časar Dončec

Gospaud Pišta Gyécsek, vi ste na Gorenjom Siniki gorrasli. Gda ste se odlaučili, ka nutstapite v domanjo folklorno skupino, ka bi plesali naše indašnje plese?

»Gda sem od sodakov dojristo pa sem domau prišo, so skor vsi mladi, s sterimi sem vküpo-do, plesali v folklori. Pravo sem si: ge tó začnem. Leko povejm, ka smo vsi vküper bili, kak dekle tak padaške. Lejpa, lejpa lejta so bila. Ojdli smo v Slovenijo, depa eške na Štajersko tó. Te smo eške radi bili, ka smo leko šli. Nej je tak bilau kak zdaj, ka na interneti nika vöpglednejo pa nutsedejo v auto. Mi smo te z autobusami šli, na dva ali tri dni. Tau nam je veuko veseldje bilau.«

V slejdnji lejtaj smo vas največkrat vidli na fašenski programaj, nut ste se naravnali za edno erično porabsko žensko.

»Ja, ge sem biu Lenka, Laci Nemeš pa moj par Fašenek. Ranč ne vejmo, što naja je na njé vzeu. Müva sva tau dugo lejt delala, pa mislim, ka je lepau bilau. Tačas, ka sva ladala. Na dosta mejstaj sva bila, povejmo na gorenjesenčarskoj osnovnoj šauli ali vrtci, v Sakalauvci, Števanovci ali Váraši, depa prej v Markovci tó. Vseposedik sva ojdla, meni je tau fejt dobro bilau.«

Najvekša naša fašenska šega je borovo gostüvanje. Tau skor vsakšo leto nutpokazete na risauske svetke v škanzeni v Szentendre. Zakoj radi tá odite?

»Ge mislim, ka je tisto en drugi svejt, ka se tam leko srečamo z lüstvom s cejloga rosaga. S takšimi skupinami, stere so od nas dosta bole krepše, vekše pa lepše. Depa tam se gnauk na leto vsi tak srečamo, kak če bi brat pa sestra bili. Gda vküppridemo, se radüvamo eden drugoma. Če mo lado, tá mo zatok vsikšo leto eške üšo.«

Gospod Tomaž Kuhar, lahko rečemo, da že več kot štiri desetletja pomagate porabskim zborom. Tukajšnje skupine ste pripravili tudi na nastop v ljubljanskem Cankarjevem domu.

»Moram priznati, da sem takrat, okoli leta 1982, z nekim spoštovanjem prevzel nalogo mentorja porabskih pevskih skupin, natančneje Mešane-

Kulturnik Štefan Gyécsek

ga pevskega zbora Avgust Pavel ter mladinskega in otroškega zbora. To sem nekako vzel kot čast, kot neki poseben izziv. Potem se je to ponavljalo kar nekaj let zapored in moram reči, da sem pri svojem delu bil čedalje bolj srečen in zadovoljen nad tistim, kar smo naredili.«

Zborovodja Tomaž Kuhar

Večina porabskih Slovencev vas danes pozna kot zborovodjo Komornega zbora Zveze Slovencev v Monoštru. To zahtevno delo ste začeli pred več kot dvema desetletjema.

»Mislim, da so me poklicali leta 2004, ali bi prevzel zbor. Jaz pa seveda, s samimi lepimi spominimi, sem to tudi vzel kot neko posebno čast, da so se spomnili prav name. In moram reči, da mi ni bilo žal. In da si to priznanje štejem v veliko čast. In seveda si štejem v čast tudi to, da sem lahko prevzel ta zbor, saj imam občutek, da so pevci to, kar si jaz predstavljam, da naj bi bil pevski zbor, nekako z veseljem in potrpežljivo sprejeli. In mislim, da je ravno zaradi tega nastala skupina, pri kateri sem še zdaj zadovoljen in srečen.«

V imeni uredništva novin Porabje gratulejramo vsem trejm nagrajencem!

Kakor koli premišlujem, vedno rečem: živeti je lepo

V naši prejšnji številki ste lahko prebrali, da je na Porabskem dnevu 25. julija v večernih urah na Gornjem Seniku nastopila priljubljena slovenska pevka Tanja Žagar. V enem od odmorov med veselico, ki je k razposajenemu petju in plesu pritegnila vse generacije navzočih, smo jo povprašali o vtisih o Porabju, pripravi na koncerte in življenju zunaj odra.

»DM- / FOTO: GYÖNGYI BAJZEK

Gospa Tanja, na dvorišču gornjeseniške šole vsa se že pogovarjala pred koncertom pred štirinajstimi leti. S kakšnimi občutki ste se tokrat vrnili v Porabje?

»Predvsem sem se vrnila z zelo lepimi spomini, ker smo se imeli takrat tako odlično in nepozabno. In že takrat sem si rekla: kakšni srčni ljudje so tukaj doma. Spomnim se, da so bili takoj, ko sem začela prepevati, vsi na plesišču, potem pa so ostali vse do konca. In danes je bilo enako, že pri drugi ali tretji pesmi je pred oder prišlo mnogo plesalcev. Vesela sem in počaščena, da ste me spet povabili, ter da lahko ustvarjamo nove lepe spomine.«

V šotor za seniško cerkvijo ste vstopili s takšnim elanom, da ste v nekaj trenutkih pritegnili vse goste. Od kod vam ta energija, ta vselej nasmejani obraz?

»Letos teče že 21. leto moje samostojne pevske poti. Sicer pa pojem že trideset let, če prištejem še tistih devet let v skupini Foxy Teens. Kamor koli pridem, se ljudje zelo hitro sprostijo. Najbrž zato, ker sem res rada med ljudmi in ta energija se po mojem čuti in širi. Takoj pokličem navzoče: 'Pridite k meni, pridite zaplesat!' Pozdravimo se in objamemo. Na oder rada grem med ljudmi, ne tako nekje od zadaj, da bi jih že takoj, preden zapojem, spoznala. S tem nisem imela nikoli težav, da se ljudje ne bi lepo, sproščeno počutili. In to je tisto, kar največ šteje. Vedno pravim: vsi smo samo ljudje, vsi imamo radi pozitivno energijo, dobro vibracijo, zabavo. Da smo nasmejani in dobre volje, da se širita ljubezen do življenja in optimizem. Kdo pa tega ne mara?«

Ali imate svoj železni repertoar, ali pa se pripravljate na vsak koncert posebej?

»Nimam vrstnega reda, ker ga ne morem imeti. Sem človek trenutka in imam rada spontanost. Vsak moj nastop je drugačen, saj pridejo drugi ljudje. Ne morem vedeti, kaj točno bom pela, kaj

»Srečna sem vsako jutro, ko se zbudim, vsak dan, ki ga lahko živim, preživim. Neskončno, neizmerno in ponižno sem hvaležna za svojo družino, ki sem si jo ustvarila. In to je to, kar je treba res spoštovati in nositi v srcu.«

TANJA ŽAGAR
PRILJUBLJENA SLOVENSKA PEVKA

še le v kakšnem vrstnem redu. Zato je tudi vsak moj koncert svojstven, drugačen, celo unikatni. In zato, ker nikoli ne vem vnaprej, kaj bom pela, imajo moji glasbeniki včasih težave. Vendar smo izoblikovali glasbeno pantomimo: za vsako pesem neki znak, ki ga pokažem, ko je ta pesem naslednja. Zelo težko bi delala žurke po vnaprej pripravljenem scenariju. To pri meni enostavno ne gre.«

Marsikdo ne ve, da ste svojo pot začeli s klasično glasbo, ki ste jo tudi poučevali. Trenutno pa ste najbolj dejavni na področju zabavne glasbe. Katera zvrst vam je bolj pri srcu?

»Sem profesorica glasbe, petnajst let sem poučevala na glasbeni šoli v Logatcu in že prej na zasebnih glasbenih šolah. To je moj poklic. Neskončno rada sem učila, ker imam neskončno rada tudi otroke. V glasbeni šoli sem poučevala klavir in glasbeno pripravnico, izvajala predšolsko glasbeno vzgojo, ob tem pa še vodila otroški pevski zbor. Ogromno sem korepetirala. Potem pa sem s tem delom končala, saj mi je življenje prineslo drugo pot. Mislim, da me poučevanje enkrat v življenju zagotovo še čaka, ker to res srčno rada počnem. Ko pa sem si ustvarila družino in sem imela dve polni zaposlitvi – poučevanje in svojo pevske pot –, sem si rekla: rada bi bila s svojima otročkoma, rada bi čim več časa bila ob njiju, da ju vidim odrasčati, da ju lahko zares vzgajam. Zato sem prenehala poučevati. V prihodnosti pa bom to prav gotovo še počela, ker

sem to jaz. Vedno rečem: mlade bi morali učiti takšni ljudje, ki to tako radi počnejo kot jaz. Zelo pomembno je namreč, kdo mladino poučuje, ker jih ne samo učimo, jih tudi vzgajamo. Rada povem, da pravi učitelj, ki je srčen in sončen človek, lahko otrokom ogromno da za vse življenje. Nekdo, ki pa ni za to rojen in gre težko ali z napotkom v razred, lahko otrokom, tem malim sončkom, še več vzame. To ni le delo, poučevanje je poslanstvo, posebno poslanstvo.«

Povedali ste, da vas bo poučevanje glasbe prav gotovo še kdaj našlo. Na področju zabavne glasbe pa ste že skoraj dosegli, kar ste lahko. Ali imate še kakšne načrte? Zakaj ste se recimo lotili pisanja knjige?

»Pisanja nisem načrtovala, je življenje tako prineslo. V lanskem maju sem dobila telefonski klic od urednice založbe Mladinska knjiga Saše Britovšek, ki mi je rekla, da je prisluhnila mojim intervjujem, in me je vprašala, če mogoče razmišljam o pisanju knjige, kajti Mladinska knjiga bi jo izdala. Odgovorila sem, da sicer o tem ne razmišljam, bom pa prespala in videla. Nato sem si rekla: Zakaj pa ne? Saj bi to bilo nekaj lepega. Če ne drugega, zaradi mojih otrok. Nekoč, ko bosta starejša, bosta v roke vzela knjigo svoje mame in prebrala nekaj mojih zgodb, izkušenj, občutij in glavnih prelomnic, ki so se mi zgodile. Tako sem napisala knjigo *Zaljubljena v življenje*. Govori seveda o meni, od zasebnega življenja prek moje primarne družine do moje zdajšnje družine. O takšnih in drugačnih odnosih, tudi o partnerskem odnosu. O odnosu do glasbe, do prepevanja v skupini Foxy Teens, pa potem prehoda na samostojno pevske pot, do poučevanja. Mogoče

»Mlade bi morali učiti takšni ljudje, ki to tako radi počnejo kot jaz. Zelo pomembno je namreč, kdo mladino poučuje, ker jih ne samo učimo, jih tudi vzgajamo. Rada povem, da pravi učitelj, ki je srčen in sončen človek, lahko otrokom ogromno da za vse življenje.« je prepričana Tanja Žagar, ki je več kot desetletje in pol poučevala na glasbeni šoli.

bi poudarila, da to ni knjiga o bolezni, ki se mi je zgodila leta 2023. Seveda sem napisala poglavje tudi o tem, ker je del mojega življenja. Ni pa to knjiga o bolezni. Je knjiga o vsem. Bralce mestoma gane, drugod nasmeji. Dobivam lepe odzive; pošiljajo mi poletne fotografije z morja z brisačami, na katerih je moja knjiga. Ali pa prebirajo mojo knjigo ob kavi. Moja želja je, da bi nas bilo čim več ljudi na tem svetu, ki bi res bili zaljubljeni v življenje. Tudi takrat, ko prinese kakšne težje preizkušnje, ker jih pač prinese. Tako to je. Vsi smo na istem, nekdo doživi to, drugi ono. Kakor koli pa premišlujem, vedno rečem: živeti je lepo. Srečna sem vsako jutro, ko se zbudim, vsak dan, ki ga lahko živim, preživim. Neskončno, neizmerno in ponižno sem hvaležna za svojo družino, ki sem si jo ustvarila. In to je to, kar je treba res spoštovati in nositi v srcu.«

Oskrunjenje međugorske Marije

Međugorje je mlado romarsko svetišče. Leta 1980, kda je bila Bosna pa Hercegovina ešče članski rosag Jugoslavije, so mladenci, Ivanka Ivanković, Mirjana Dragičević, Vicka Ivanković, Ivan Dragičević, Ivan Ivanković pa Milka Pavlović, pravli, ka so vidli Devico Marijo. Čegli je katoličanska cerkev ešče nej priznala razodenja, itak že dosta lidí odi na romanje na tau mesto. Zdaj je svetišče prvin pretrpelo vandalski napad.

AKOŠ ANTON DONČEC

V Međugorje, štero je v Hercegovini (južna krajina Bosne pa Hercegovine) je že večkrat šlau dosta vörnij Porabcov na roumanje k svetišči Device Marije. Dosta lüstva gorapoišče té znani sveti kraj z več rosagov. Svetišče je prestalo bosansko bojno (1992–1995) tuj.

Polski pojep je biu napadalec

Zdaj pa se je fejest nepričaküvano zgodilo neka, ka je razburkalo katoličanske vörnike pa cejlo Bosno. 28. julija je polski pojep Bartłomej s črnov farbov doj pofarbo Marijin kip pa druga mesta v Međugorji. Marijine oči je tak vöpfungarbo kak če bi bila satanska podoba z nekšoga hororskoga filma. Na več mestaj je vöspiso angleško rejč *Devil* (vrag), na fundament Marijinoga kipa pa v hrvaškom geziki *Đavo u suknji* (Vrag v süknji), *Međugorje je obmana* (Međugorje je folišija), *Samo Isus* (Samo Jezuš). V svojom materinom jeziki, v polščini je tuj vöspiso, ka so mladenci, Ivanka, Mirjana, Milka, Vicka pa Ivan, šteri so tam indasvejta vidli Marijo, pa filmski režiser Jakov Sedlar, šteri je o dogodki napravo film *Gospa* (1995), vsi švinglari, un pa ma za tau »dokaz« (bizonyíték). Bartłomej je ešče gornapiso na fundament kipa *Jer 14*. Prerok Jeremiaš v Bibliji, v tom poglavji svoje knige piše, ka je izvoleno lüstvo (választott nép) napunjeno z lažami pa nepobožnostjov.

V krvavoj bojni v Bosni so katoličanski Hrvati, praslovni Srbi pa mohamedanski Bošnjaki radi en drugomi delali škode pa kvare v svetij mestaj. Porušili so cerkve, kapejle, džamije (islamska cerkev), štere so samo delno postavili nazaj po bojni. Međugorja so nigdar nej napadli, kà so té kraj obranili Hrvati pred Bošnjaki pa Srbi. Bojna je že dugo enjala, čegli je itak napetost (feszültség) med tejmi narodami v Bosni, dapa je zdaj rosag mirni. Brez prilike je zdajšnji napad, šteri je biu prvi v zgodovini toga mladoga svetišča pa je ešče brez prilike iz sakšoga vidika (szempont).

Zakoj se je zgodilo?

Bosna pa Hercegovina je itak glasovitiva o nemiri pa sovraštvu med katoličanskimi Hrvati, mohamedanskimi Bošnjaki pa pravoslavniimi Srbi, dapa je dun nej iz tej domanjij narodov biu napadalec. Pauleg toga té napadalec ne zgleda tak, kak če bi biu nepobožnik, nej ateist pa ranč satanist. Vörvle v Boga, dapa ne vörvle pa ne časti Device Marije, samo Jezuša Kristuša pa ne da valati čüdivitim razodevanjam, liki jih ma za folišijo. Ž njegvoga domanjoga rosaga Polske tuj pride sakšo leto preveč dosta romarov v Bosno pogledat Marijino svetišče v Međugorji. Polaki so ovak znani o svojoj močnoj veri do katoličanske cerkve pa je biu znameniti papež Janez Pavel II. tuj s Polske.

Bartłomej je nej samo doj pofarbo Marijin kip pa druge svete kipe v okolici, liki je ešče gorvuzgo zvünejšnji oltar cerkve sv. Jakoba. Bartłomej so brž zgrabili policajci s pomočjouv lüstva pa je zdaj v pripori (előzetes letartóztatás). Najmenša

kaštiga, štero lejko dobi v Bosni za vandalizem je šest mejsecov v vauzi, liki, kà je delo ešče ogen tuj, zatok lejko dobi pet lejt!

Vöra se je bole pokrejpila

Pojavi se pitanje, ka zakoj je tau delo Bartłomej? Ali rejsan zavolo svojoga prepričanja? Ali pa za drugoga razloga volo? Na svejti za dosta razlogov volo pokvarijo pa sfundajo sveta mesta; nej samo krščanska svetišča. Ali zavolo politike, sovrašstva, razočaranja (csalódottság) ali pa zavolo toga delajo tau mladi lidje, ka njim je tau špajсно pa jih ne briga, ka mislijo ali čütijo drugi. V Međugorji so brž dojspucali kipe pa popravili kvare. Dočas so pristojni (illetékesek) nej prišli, so dojpokrili Marijin kip, naj vörniki ne vidijo grdij napisov pa pofarbanoga obraza oskrunjenoga kipa Device Marije. Napad je nej pokvaro vöre lidij pa so se nej ščeli spravlati s čemerom do nespametnoga pojba, liki so vse nazaj popravili pa tadale molili.

Porabski Slovenci tudi letos osvojili Triglav

NVN

Skupina porabskih Slovencev je tudi letos nadaljevala lepo tradicijo in se podala na najvišji slovenski vrh. Triglav, simbol slovenstva in povezanosti Slovencev po vsem svetu, so osvojili že petnajsto leto zapored.

Romanje na Triglav je potekalo v organizaciji Porabskega kulturnega in turističnega društva Andovci ter Slovenske narodnostne samouprave Andovci. Udeleženci so se odpravili na pot v Julijske Alpe, kjer so dokazali svojo pripadnost slovenskim koreninam.

Porabski Slovenci so se na Triglav prvič povzpeli leta 2014. V naslednjih desetih letih je bilo romanje še posebno zahtevno, saj so pohodniki najprej peš prehodili pot od Malega Triglava v Andovcih do Julijskih Alp, nato pa osvojili še vrh Triglava. S tem so simbolično povezali svoj domači kraj z osrednjim simbolom slovenskega naroda.

Organizatorji poudarjajo, da Triglav predstavlja goro, ki povezuje Slovence ne glede na to, kje živijo. Prav zato ima tradicionalni pohod za porabsko skupnost poseben pomen, saj utrjuje narodno zavest, prijateljske vezi in pripadnost skupnemu kulturnemu prostoru.

OD SLOVENIJE ...

Suša povzroča veliko škodo na kmetijskih pridelkih

Dolgotrajna suša povzroča vse več škode na kmetijskih pridelkih po Sloveniji. Po podatkih Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so najbolj prizadeti koruza, oljne buče, soja, sončnice, krompir, trajno travinje in zelenjadnice. Med najbolj prizadetimi območji so Pomurje, Podravje, Primorska, Dolenjska in Bela krajina, kjer je več tednov primanjkovalo padavin, škodo pa so povečale še visoke temperature. Na lahkih in prodnatih tleh so izgube pridelka po ocenah KGZS med 50 in 80 odstotki, ponekod tudi do 85 odstotkov. Na težjih tleh je škoda večinoma med 20 in 40 odstotki, vendar se zaradi nadaljevanja sušnih razmer še povečuje. Kmetje od pristojnega ministrstva pričakujejo hitro ukrepanje in pomoč kmetom. Na zbornici škodo spremljajo prek kmetijske svetovalne službe in podatke posredujejo pristojnim ustanovam. Če bo škoda dovolj velika, pričakujejo pripravo programa za odpravo posledic naravnih nesreč.

Koalicija predlaga razrešitev predsednika DZ Stevanovića

Poslanske skupine Svoboda, SD in Levica so vložile predlog za razrešitev predsednika državnega zbora Zorana Stevanovića. Kot razlog navajajo njegovo ravnanje ob zavrnitvi dnevnega reda izrednih sej, s čimer DZ naj ne bi omogočil uvedbe opozicijskih parlamentarnih preiskav. V koaliciji mu očitajo kršenje ustave, zlorabo parlamentarnih postopkov in neustrezno varovanje pravic opozicije. Za razrešitev predsednika DZ je potrebnih 46 glasov, medtem ko jih imajo predlagatelji 40. Kljub temu napovedujejo nadaljnje pravne korake, tudi možnost pritožbe na ustavno sodišče. Stevanović očitke zavrača in poudarja, da je svojo dolžnost opravil, saj je izredni seji sklical, odločitev o zavrnitvi dnevnega reda pa pripisuje večini poslancev, ne sebi.

... DO MADŽARSKE.

Dragi hoteli za nekdanjega zunanjega ministra

Za eno samo nočitev je zunanje ministrstvo konec leta 2022 iz javnih sredstev za nastanitve prejšnjega zunanjega ministra Pétra Szijjártó v luksuznem hotelu v Katarju plačalo 6,5 milijona forintov.

Nekdanji minister za zunanje zadeve in gospodarsko diplomacijo je med svetovnim nogometnim prvenstvom v Katarju bival v petzvezdičnem resortu Sheraton Grand Doha. Szijjártó je prej povedal, da v Katar ni potoval zaradi športnega dogodka, temveč zaradi energetskih in zunanje-političnih pogovorov ter udeležbe pri neki maši. Dokument, ki ga je objavil kanal RTL, vsebuje še tri druge rezervacije nastanitve v vrednosti več milijonov. V Gani so decembra 2023 za dve nočitvi plačali 4,1 milijona forintov, ko je Peter Szijjártó sodeloval na zasedanju ministrskega sveta Združenih narodov za mirovne operacije in spet bil pri neki maši. V Združenih državah je ena nočitev stala skoraj 3 milijone, v Turčiji pa skoraj 2 milijona forintov. Skupni stroški za štiri hotelske sobe so preseгли 15 milijonov forintov. György Suha, nekdanji diplomat in ministrski pooblaščenec Pétra Szijjártó, je dejal, da so ministrstvo po hodnikih imenovali Hungary Tours, kar je nakazovalo, da so po njegovem mnenju potovanja, nastanitve in avtomobili ministra predstavljali pomembno organizacijsko nalogo za zunanje ministrstvo.

Obvezna zamenjava osebnih izkaznic

Osebnih dokumenti v obliki knjižice (na papirju), izdani pred 1. januarjem 2000 brez veljavnostnega roka, so – v skladu s predpisi Evropske unije – 3. avgusta 2026 dokončno prenehali veljati. Pred januarjem leta 2000 so po predpisih ljudem, ki so dopolnili 50 let, izdali osebni dokument brez roka veljavnosti, vendar je v zadnjih 26 letih nastalo več sprememb. Namesto dokumentov v obliki knjižice so zdaj na voljo plastični kartični dokumenti, poleg tega pa od leta 2021 dokumentov brez veljavnostnega roka sploh ni mogoče več izdati. Po vsej državi je obvezna zamenjava osebnih izkaznic, ki je brezplačna, prizadela približno 135 tisoč starejših ljudi.

Pihalni orkester Monoštra

Monoštrski pihalni orkester praznuje 120 let delovanja

Monoštrska godba na pihala je eden najstarejših še delujočih pihalnih orkestrov na Madžarskem. Letos zaznamuje častitljivo 120-letnico delovanja.

VANDA KRAJCZAR

Ob jubileju so 30. julija v predverju monoštrske mestne hiše pripravili razstavo, posvečeno bogati zgodovini godbe. Organizatorji razstave sta Mestna knjižnica in muzej Ferenc Móra ter Domoznanski klub Monoštra.

Na odprtju razstave sta zbrane nagovorila župan mesta Gábor Huszár ter tajnica Društva za pihalno kulturo Monoštra Andrea Károly, ki je prevzela pripravo razstavnega gradiva in opravila obsežno raziskovalno delo.

Razstavo je odprl predsednik omenjenega društva Gábor Bedöcs. Obiskovalci so izvedeli, da je bila godba ustanovljena leta 1906 kot gasilska godba. Njen ustanovitelj je bil Artúr Mathiász, nekdanji požarni inšpektor in ravnatelj monoštrske gimnazije. Pomembna prelomnica za godbo je bila leta 1997, ko je pod vodstvom dirigenta Róberta Ráplija doživela strokovno in repertoarno prenovu. Leto pozneje se je pridružila Madžarski zvezi pihalne glasbe in mažoretk. Monoštrska godba redno nastopa na festivalih pihalne glasbe v zahodnem delu Madžarske, gostovala je tudi v številnih evropskih državah,

med drugim v Avstriji, Sloveniji, Nemčiji, na Hrvaškem, Nizozemskem in Portugalskem.

Leta 2015 je v najvišji kategoriji prejela zlato priznanje Madžarske zveze pihalne glasbe in mažoretk ter pridobila naziv koncertnega pihalnega orkestra.

Repertoar monoštrske godbe je izjemno raznolik. Poleg tradicionalnih koračnic vključuje tudi polke, latinskoameriško zabavno glasbo, zimzelene uspešnice, filmsko glasbo in jazzovske priredbe za veliki orkester.

Praznovanje 120-letnice je bil poklon bogati preteklosti, saj je pihalna glasba v Monoštru pomemben del kulturnega življenja. Razstava bo na ogled eno leto, organizatorji pa nanjo prisrčno vabijo vse zainteresirane obiskovalce.

Direktorica Knjižnice Ferenc Móra Agota Horvath, župan mesta Monošter Gábor Huszár in predsednik Društva za pihalno kulturo Monoštra Gábor Bedöcs

Udeleženci razstave v predverju monoštrske mestne hiše

MIKI ROŠ

Pod Srebrnim brejgom

...

... se lidge prejk dneva zvekšoga nut držijo. Depa tau se skur v cejlj Evropi tak dela. Ja, vročina našo mater Zemlo vmardja, nika dobro vō ne gleda. Eni lidge pa so v slejgnjom kedni v dupliškoj vročini delali. Od gasilcov vam pripovej-dajmo. Na raubi slovenski plamin je do velkoga ognja prišlo. Ranč tam, kama lidge tak radi po br-gaj ojdijo. Zavolo lepote tau delajo pa tudi zato-ga volo, ka tam na prejk 1500 mejterov se leko razladijo. Goreti je začnilo na brejgi Planja skrak Bovca, kama turisti radi ojdijo.

Depa gasilci so takše leko samo na eni mestaj gasili. Gauško z viskimi drevjami tak nej bi mogli doj pogasiti. Zatoga volo so na velke fligeri lejta-li pa vodau doj spiščavali. Eške sreča, ka je vcej-lak skrak Bohinjsko jezero, tam zato eške zavole vode geste.

Tej vrauči dnevi so vnauga pitanja naprej pri-nesli. Najbole od toga, kak je eške leko vrauč, ka človek leko dela. Vej se, ka tak viske tempe-rature leko človeki naredijo. Regule pravijo, ka lidge leko nut delajo, dokejš prejk 28 celzija ne pride. Depa vnaugi vanej na velke delajo. Tau so zvekšoga zidarge ali pa tisti, ka na poštijaj dale-jo. Kakše regule tam valajo? Na, tam takši regul nega. Zaprav, piše, ka šefi morajo skrb meti, ka delavci zavole vode spidjejo, ka senco za laditi majo pa tak naprej pa tak tadale.

Ja, za lidi z računalniki vekšo skrb majo, kak za tiste, ka se na sunci pečejo. Vej je pa tak vsigdar bilau. Istina pa je, ka nakak takšo delo dun leko dojtavi. Gda se takzvani rdeči alarm vōzglasi, se takše delo dojtavi. Nin zato že zatoga volo vno-či delajo, gda vse vküper bole normalno vōgleda. Srebrni brejg si eške kuman zdijava. Dež, dež na velke čaka. Ja, kak vsi drugi na tau čakajo.

Ja, za lidi z računalniki vekšo skrb majo, kak za tiste, ka se na sunci pečejo. Vej je pa tak vsigdar bilau.

Kak žmetno je bilau ogenj pogasiti, nam ta fotografija pripovejda. Gasilci so tak po skalaj plezili, kak tau športni alpinisti delajo.

ANTON GRADIŠEK: ZGODBE O SLOVENSKIH ZNANSTVENIKIH IN ZNANSTVENICAH

JANA BALAZIČ,

POKRAJINSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA MURSKA SOBOTA

Avtor Anton Gradišek pravi, da v zgodbah o slovenskih znanstvenikih želi predstaviti osebnosti, ki so na svoj način, kot znanstveniki in znanstvenice, pionirji in pionirke, raziskovalci in raziskovalke, pa tudi kot zanimivi posamezniki in posameznice, katerih zgodbe ilustrirajo čas, v katerem so živeli, zaznamovale slovensko in svetovno zgodovino.

Med drugim v knjigi izvemo, da se je Barbara Celjska v prostem času ukvarjala z alkimijo. Valvasorja spoznamo kot polihistorja. Marsikdo pa se je ukvarjal z mnogoterimi področji.

Zgodbe povezujejo vmesna poglavja, v katerih so na kratko predstavljene nekatere tematike, ki se vijejo skozi več zgodb. Kot npr. diskusija o astronomiji in astrologiji, ki sta bili dolgo časa povezani. Nadaljuje se zgodba o idrijskem rudniku živega srebra. Posebno poglavje je namenjeno tudi šolstvu na Slovenskem, kjer so posebej razloženi izrazi, kot so licej, kolegij, normalka, realka.

Omenjene so še Ilirske province, saj je to obdobje, čeprav je trajalo kratek čas, močno razburkalo naše kraje in pustilo pečat na življenju cele vrste osebnosti.

Zgodbe o znanstvenicah se začnejo pojavljati šele konec 19. stoletja, saj so šele tedaj lahko ženske začele študirati v večjem številu. Zadnje poglavje o šolstvu je namenjeno univerzam, njihovem nastanku in ustanavljanju na našem območju.

Skozi knjigo spoznamo 50 osebnosti, ki so vsaka na svojem področju ustvarjale slovensko znanstveno zgodovino. Zgodbe odlikuje široka radovednost, preglednost, osebni pristop in smisel za humor avtorja besedila. Izvemo denimo, kdo je prvi predstavil polha in človeško ribico slavnemu Linnéju, kateri človek se je pogovarjal z žuželkami, katera princesa se je zakopala v arheološka izkopavanja, kako je naš raketni inženir razreševal problem vožnje po vesolju, kdaj sta k nam prišla mumija in krokodil ...

Velik poklon našim znanstvenikom za vsako polico!

V posebnem poglavju je predstavljeno tudi delo avtorja samega.

VANDA KRAJCZAR

Porabje z mladimi očami

Poletne počitnice vsakšomi mladomi tau pomenijo, ka aj počiva, nika ne dela pa se sreča s padašami. Tū v Porabji tō nej ovak gé. Leko ka v maloj skupnosti živemo, dapa ge tak mislim, ka tau da nam najbaukšo volau. Krajina mirna gé, narava celau lejpa pa zelena pa tū vsikši pozna vsikšoga.

Največkrat se s pajdašami srečamo. Na gausti se brsamo, vküpodimo se pogočavat, aj sam' ziskemo tašo mesto vanej na tranki, gé se leko dobro čütimo, vejpa skupina pajdašov gé najbole fontoška.

Vleti nega tjauk programov za mladino, depa življenje tak tō gorzbidi. Vaški dnevi, veselice pa

Kak porabska mlada se držim tak za porabsko Slovenko kak za Madžarko. Badva gezika sta mi fontoška (pomembna), depa najbole fontoško pa slovenski gezik obraniti.

Tau vidim, ka te slovenske šege so malo nazaj ostale, depa naši starci so dosta djali za tau, ka aj vse gorostane.

eške drugi programi tō vküpparnesejo lüstvo. Zaj nedavnek je biu Porabski den na Gorenjom Seniki, šteri je tō tau pokazo. Na koncerti Tanje Žagar nej sam' starejši, depa mi mladi smo tō vküp spejvali pa plesali. Dobro je bilau videti, ka kak nagnauk se leko dobro čüti cejlo lüstvo. Pri mladini se najde večfele muzike: poslušamo vogrsko, slovensko pa eške dosta v drugij gezikaj tō.

Ge tak brodim, ka mladina v Porabji na lejki žive. Vsikša starostna skupina najde svoje padaše, lidgé se dobro vküpnajdejo pa z enim drugim pripovejda. Depa nega tjauk dela tū za mlade, zatoga volo ji dosta taodide v Varaš pa v druge orsage. Ge tadale bi rada ostala tū, depa Slovenija tō paulek mene, zatau bi v prihodnosti tam tō znala živeti. Kak porabska mlada se držim tak za porabsko Slovenko kak za Madžarko. Badva gezika sta mi fontoška (pomembna), depa najbole fontoško pa slovenski gezik obraniti.

Tau vidim, ka te slovenske šege so malo nazaj ostale, depa naši starci so dosta djali za tau, ka aj vse gorostane. Porabsko leto (poletje) ne pomeni meni samo tau, ka demo na festivale, gé je prevnaugo lüstva pa demo po veuki varašaj. Bole cū naravi se rada držim pa maloj skupini, ka tam poznam vsikšoga. Zatau brodim tak, ka je Porabje največši zaklad gé: je čüvar tradicije, je do-manje pa raznoliko.

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Lidgé so v svoji historiji zvekšoga v takši ali ovakši ramaj živeli. Vse se s tak zvano industrijsko revolucijo vömini. Lidgé na velke v varaše ojdijo delat, tam živejo tō. Nagnauk na enom mesti že preveč lidi živé. Varaši vse bole »tagor« idejo. Ka tau znamenüje? Tau, ka rami vse vekši vögledajo. Ta gor prauti nébi segajo.

MIKI ROŠ

Takša viska konstrukcija vcejlak nauvo rejč narodi, po engliški se njoj skyscraper pravi. Ta engliška rejč nam od toga pripoveda, da ka vse se je v Merki pa po tejm na Engliškom začnilo. Depa prva kaj več od toga povejmo, eške slovensko rejč za skyscraper moramo ziskati. Če bi tau engliško rejč od litere do litere tumačili, bi tomi »nebo škrabanje« leko prajli. Kak so takše po svejti začnili gorpostavlati, je trbelo slovensko rejč vönajti. Tak se je rejč nebotičnik narodila. V toj rejči sta dve rejči »oženjenivi«. Nebó ali nébo pa tik ali tekniti se. Bole prausno povedano, od velkoga rama pripovedjamo, steri je tak viski, ka se néba tekne.

Prvi nebotičnik

se je v Merki v Čikagoni néba tekno. Tau se je leta 1885 zgodilo. Nebotičnik je 42 mejtra viski biu. Gnes bi tomi žmetno nebotičnik prajli, depa v tisti časaj je tau velka senzacija bila. Materiali za zidarijo se vcejlak vöminijo, železo naprej pride. Svejt se v časi industrijske revolucije vsikši den na velke vömini. Nebotičniki kak gobe po deždji rastejo. Steri je po kakšnom leti ali dve v takši varaš nazaj prišo, ga je nej več spozno. Za tau delo je dosta delavcov trbelo, steri so visko gor nej straja meli delati.

Od tak velki nebotičnikaj se je v slovenski krajinaj zagnauk eške nej brodilo. Kak pa je Rockefeller center biu gorpostavljeni, se je prvi nebotičnik v Ljubljani že prauti nébi zdigavo.

Prvi slovenski nebotičnik

je po čudni potaj gor prauti nébi šau, če tak povejmo. Nebotičnik naprajti velke pejneze prosi. V Ljubljani so Pokojninski sklad meli. Pokojnin-

Maketo za ljubljanski nebotičnik je arhitekt Vladimir Šubic naredo. Gđa so šefi s pejnezi »ja« prajli, se je z delom začnilo. 70 mejterov pa 35 centimejterov aj bi viski biu. Na fotoni leko vidimo, ka nebotičnika se eške eden vcejlak moderen ram drži.

ski sklad nika drugo ne znamenüje, kak nekšne fêle fond, v steroga so lidge za svoje penzije nut plačüvali. Kak vögleda, se je tam rejsan dosta pejnez nut najšlo. Tak so iz pejnez za penzije najprva zemlau pa stare rame srejdi Ljubljane dojküpili. Stari klaušter je trbelo dojpodrejtji, globko grabo vöskopati, ka se je nebotičnik delati začno.

Z delom se je srejdi leta 1930 začnilo. Velko čüdo srejdi varaša je rasti začnilo. Od toga so novine na velke pisale. Novine Jutro so pozitivno od toga pisale, novine Slovenec pa vcejlak ovak: Tê nebotičnik je tak, kak bi Merka po lejpoj indašnoj Ljubljani včesnola.

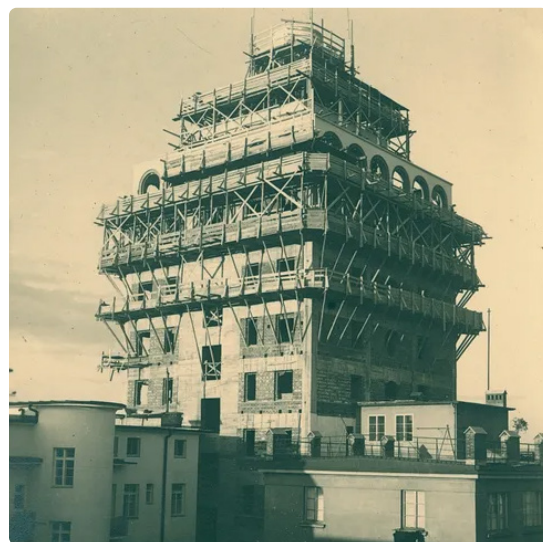
Ja, nisterni so kaj nauvoga škeli v svojom varaši meti, enim pa je tau v naus šlau, kak se tomi pravi. Depa vsega vküper se več nej moglo dojstaviti. 21. februara leta 1933 so nebotičnik zgotovili. Za Merko je nej tau nika bilau, depa nebotičnik v Ljubljani je v tistom časi za najvišišoga v Srejnjoj Evropi valau. Pa ranč tak velki je biu, kak je arhitekt Šubic planejro.

Historija nam pripovedja, ka v nebotičniki brezi lifta bi lidgé nej radi živeli ali delali. V ljubljanskem so tri lifte naprajli. Z enim od nji se ta najviše gor odpelate, tam se leko kaj pogej pa spidje. Po domanje se njoj terasa pravi. Kak je ta terasa inda trno popularna bila, nam tüdi kakšna nau-ta leko povej.

Gnes v nebotičniki lidgé živejo, tam firme delajo, kakša ambulanta se najde pa tüdi fiškališi v njem pejneze štejo. Radi si ga tüdi turisti poglednejo, doj s terase po Ljubljani gledajo.

Prvi nebotičnik v Čikagoni je tak vögledo. Najprva so konstrukcijo iz železa naprajli, po tejm so nut cigle zozidali. Depa cigli v nebotičnikaj pomalek slobaud gemlejo, nauvi pa nauvi materiali naprej pridejo.

Nebotičnik je leta 1931 že tak vögledo. Rejsan so ga brž vküper skladali. Toj fotografiji bi leko prajli, kak se staro pa nauvo srečata.

Ljubljanski nebotičnik v starom tali Ljubljane eške itak druge rame doj gleda. Zar za njim na brgej ljubljanski grad stodji. Po leti 2011 ga drugi nebotičniki »dojzgrabijo«. Depa stari nebotičnik eške itak za najbolje ljubljanskoga vala.

Tê kejp iz leta 1931 nam vse od toga povej, kak so indasvejta nebotičnike delali. Tej možakari so rejsan nikšnoga straja nej poznali. Nebotičnik Rockefeller center so delali, na kraji je 259 mejterov visiki biu.

POGLED V PANONSKO GLASBENO IN PLESNO DEDIŠČINO

Cimbale kot ljudski inštrument davnine zvenijo panonsko, in ne le pomursko, prekmursko, slavonsko ali gradišćansko. Njihov pedigre je madžarski (czymbal) in izhaja iz davne perzijske kulture. Gre za glasbilo iz družine brenkal (kot citre, harfa, kitara, tamburice ...) perzijsko-asirskega izvora. Podobne so citram, vendar večje od njih. Na njihove strune se udarja, tolče s posebnimi kladivci.

FRANC KRIŽNAR

Pojavnost

Kot glasbeni inštrument imajo cimbale sopomenko oprekelj in se kot tak največ pojavlja na Primorskem. »Naše« panonske cimbale pa zvenijo brezčasno ne le po širni panonski ravnici. Njihove strune so napete čez leseni trapezni trup, ki stoji na štirih (lesenih) nogah. Njihova že omenjena posebna kladivca – dvoje je takih –, s katerimi se udarja po različno napetih strunah, pa so v vato ovita na s sukancem povitih palicah.

Zgodovinski razvoj

Kot glasbeni inštrument so cimbale omenjene že v Svetem pismu. Z Bližnjega vzhoda, najverjetneje iz Perzije (Irana) so prišle v Evropo z arabskimi širjenji. Tako so na naših evropskih tleh cimbele prvič izpričane v 11. stol. Na Slovenskem pa se pojavijo od druge polovice 15. stol. (na Goriškem v Brdih kot že omenjeni oprekelj). Do konca 18. stol. so bile cimbale manjše, ob straneh pripete s trakom za obešanje okrog vratu. Odtlej pa že poznamo večje ali koncertne cimbale. Le-te sestavljajo trapezni trup, štiri noge in pedal. Najprej kot meščansko glasbilo, sčasoma pa so njeno mesto zavzele razvojne oblike (dandanašnjega) klavirja. Cimbale so se ohranile v hribovitih deželskih pokrajinah in odmaknjenih predelih še dve stoletji kot plesno spremljevalno glasbilo ter pridobile (dandanašnji) status ljudskega in umetniškega, umetnostnega inštrumenta. Ena naših prvih in malih cimbalskih legend je zagotovo Miško Baranja (1920–1993). Bil je eden prvih cimbalistov slovitih Beltinške bande.

In kako je s cimbalami danes?

Od nekdanjega izumrlega in arhaičnega glasbenega inštrumenta so cimbale ostale trajno žive in radožive kot solistični inštrument in kot eno od tehtnih glasbil v ansambelski, tudi plesni glas-

Andi Sobočan z Markovo bando

bi. Še več. Pri nas na Slovenskem kot delu zvence panonske pokrajine so postale del predmetnika in učnega načrta v osnovni glasbeni šoli Beltinci. Najbolj zaslužna za zgodovinsko ohranitev sta zagotovo madžarski cimbalist (solist, pedagog in dirigent) Adam Bicskey (1939–2015), tudi gost našega ansambla Šukar, in naš Andrej Sobočan. Slednji – Andi – tudi kot edini tovrstni učitelj cimbal na profesionalni ravni. Za GŠ Beltinci, kjer cimbale uči, je pripravil predmetnik in učni načrt ter izdal učbenik (2018, učni načrt, Ljubljana: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2023). Je tudi naš vodilni cimbalist in član ansambla Markova banda.

Kot glasbeni inštrument so cimbale omenjene že v Svetem pismu.

Z Bližnjega vzhoda, najverjetneje iz Perzije (Irana) so prišle v Evropo z arabskimi širjenji. Tako so na naših evropskih tleh cimbele prvič izpričane v 11. stol. Na Slovenskem pa se pojavijo od druge polovice 15. stol.

Cimbale danes

Konec 19. stol. je Madžar József Schunda (1818–1893) naredil velike ali koncertne cimbale. Prvotnemu ljudskemu inštrumentu je dodal več tonov – strun in s tem dodal večji obseg glasbila, dušilec tona (pedal), noge in ga povečal. Od tod prihaja tudi mišljenje, da so cimbale madžarskega izvora. Res pa je, da je s temi posegi postal ta inštrument del komornih zasedb. Cimbale najdemo danes po vsem svetu in pod različnimi imeni. Tako dandanašnje velike cimbale obsegajo 4,5 oktave. Spodnji register, del je basovski, nižji (strune so še dodatno ovite z bakreno žico), zgornji violinski, višji – sopranski del (srebrne žice) pa je uglasen v (čistih) kvintah (č5). Obstajajo pa šolske in koncertne različice cimbal. Pri tem ima prva vrsta 123 strun, v koncertnih pa je dodanih še nekaj tonov – strun. Pri tem pa so toni precej razmetani, ni poenotenega sosledja kot pri večini (drugih) inštrumentov. Tako igra-

Cimbale

nje na cimbale v resnici pomeni sprehajanje po celotnem glasbilo na vse štiri strani.

Šotiš in šamarjanka

Od glasbe in cimbal pa k plesoma sotiš/šotiš in šamarjanka. Oba sta prekmurska plesa. Pri prvem gre za ples v paru, ki ga opredeljuje plesna struktura, sestavljena iz dveh trikorakov naprej ali v desno-levo ter obrata v štirih korakih ali trikorakih. Ponekod del te izvedbe vključuje tudi ploskanje. Je del plesnega (folklornega) izročila Prekmurja in pomemben identifikacijski element tega pretežno ruralnega prostora. Za sotiš se uporabljajo različna imena, vendar je izvirno poimenovanje najbolj pogosto v severovzhodnem delu Slovenije. K nam je prišel iz nemško govorečih dežel (nem. Schottisch, škotski ples). V prvi polovici 19. stol. je bil splošno razširjen po vsej srednji Evropi.

Tudi šamarjanka je prekmurski ples v paru z dvodelno strukturo: za njen prvi del je značilna ponavljajoča se izvedba dveh bočnih korakov in polobrata, za drugi del pa ponavljajoči se polobrat v levo in desno. Plešejo ga ob melodiji v tridobnem taktovskem načinu. Tudi ta ples je pomemben za omenjeno lokalno skupnost in pokrajino kot celoto. Z vpisom v register dobiva tudi ta plesna dediščina pomembno spodbudo za njeno ohranjanje kot tudi za ohranjanje raznolikosti slovenske in ne le prekmurske plene kulture tako v zasebnih kakor društveno-inštitucionalnih okvirih.

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ŽIVILSKI TRG	ANGLEŠKA GLASBENA SKUPINA	LINDSEY VONN	HOKEJIST KOPITAR	PEČAT	OTOŽNA GLASBENA ZVRST	GLAVNA, NAJVEČJA ARTERIJA
					UTEHA			6				
					PRIPRAVA ZA RISANJE RAVNIH ČRT							2
					ŽANA SALOBIR	9		NAŠ SKLADATELJ (DEČO) 14. GRŠKA ČRKA				
					ZNAMKA ŠPORTNE OPREME ŽENSKA, KI KAJ MEČE		10			EMMA THOMPSON PRIPRAVA ZA ODPIRANJE		
POMOČ: OASIS KAZEIN TKALEC ŽGUR	IZDELOVALKA TKANINE	SIRNINA	AMERIŠKA PEVKA IN IGRALKA GRANDE	LEPOTNA KRALJICA LUAK					RAZDRAŽ. ŽUŽELKA KRAJ PRI GORNJI RADGONI			
ŠČINKAVCU PODOBNA TROPSKA PTICA	3						INDIJSKI VELETOK				SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI	AZIJSKA DRŽAVA Z GLAVNIM MESTOM DOHA
CERKVENA DOBRODELNA USTANOVA							KRATEK POŽIREK		EPSKI PESNIK	8		
									NRAVO-SLOVEC			
NAJVEČJA CELINA				5		PEVKA IRENA JALŠOVEC ZVIŠAN TON E						4
PEVKA SIRK				SLUŽBENO MESTO LEKTORJA SAM NEILL			1					
NEMŠKI FILMSKI IGRALEC (KLAUS)							SLIKARKA KOBILCA					
SLADEK JUŽNI SADEŽ		7					LOVEC NA KAČE					

Končna rešitev:

1	2	1	3	4	5	6	7	4	8	6	4	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

SLOVENSKI UTRINKI

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskom programu **Duna TV v četrtek, 13. avgusta**, zrankoma v **6.46**. Če zamidite, bau oddaja na programu znauvič na kanali **Duna World gnaki den** zadvečerka v **13.40**.

KA LEKO VIDITE?

Nut vam pokažemo **26. Porabski den**.

Žetva »2000 zlati zrn« na rokau

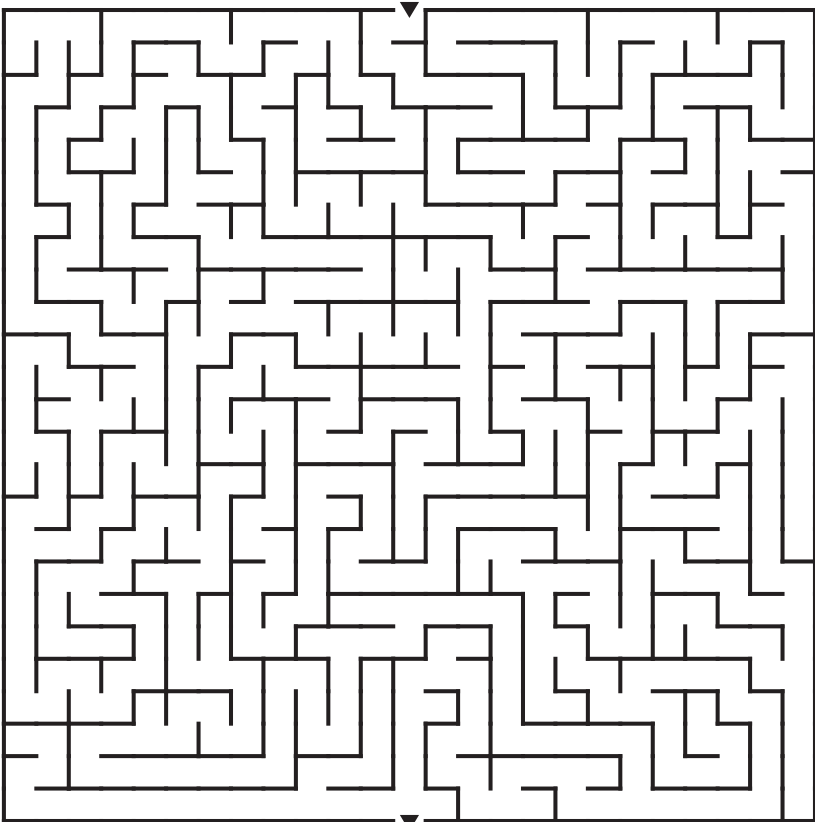
Svetešnji program srečanja

Koncert Tanje Žagar

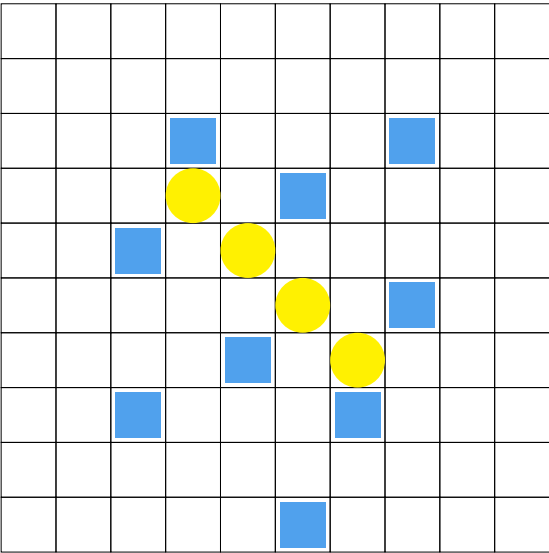

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

LABIRINT

ŠTEVILČNA KOMBINACIJA

POZVANJE

Slovenska zveza
Vas lepou zove

v nedelo, 23. avgusta 2026,
na
15. vöro

v kulturni dom v Slovensko ves
na porabski gledališki zadvečerek.

Ob tej priliki bau premira nove igre
Milivoja M. Roša:

KRČMA NA KONCI VEJSI,

štero nutpokaže Gledališka skupina
ZSM Nindrik–indrik.

Gledališka skupina ZSM
Nidrik – indrik:
KRČMA NA KONCI VEJSI

Igro je napiso pa režiro:
Milivoj M. Roš

Špilajo:
Feri Meggyes
Marijana Fodor
Feri Bajzek
Iluš Krajczar

Organizator:

Naš program je podprl: REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO
Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade
Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev
na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja

RAZPISUJETA NAGRADNI LITERARNI NATEČAJ

za pripadnike slovenske narodne skupnosti na Madžarskem
Porabske litere 2026.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

I. KATEGORIJA: UČENCI OSNOVNIH ŠOL,

II. KATEGORIJA: SREDNJEŠOLCI IN ŠTUDENTJE,

III. KATEGORIJA: ODRASLI.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo
pesmi, prozna ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neo-
mejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica,
kratka zgodba, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopi-
sno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa
vse žanre. V I. kategoriji (učenci osnovnih šol) lahko prijavitelji
pošljejo tudi ilustrirana besedila in stripe, pri čemer je poudarek
na besednem delu besedila.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet
pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov
(črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi po-
topisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih
pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali
v »domanjoj reji« - porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska
žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva
Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev
na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

I. KATEGORIJA

prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;

II. KATEGORIJA

prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;

III. KATEGORIJA

prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji
nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v **treh natisnjenih izvo-
dih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2026** na
naslov:

Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970
Monošter/Szentgotthárd oz. zvezaslovencev@gmail.com ali
porabje@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske lite-
re«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter
naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še
podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo
shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji
dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Po-
rabskem koledarju.